

Justitiedepartementet

Vår referens/dnr: 2025-107

Er referens/dnr:

Ju2025/00915

2025-08-22

Remissvar: Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar (SOU 2025:42)

Inledning

1. Föreningen Svenskt Näringsliv har givits möjlighet att lämna synpunkter på betänkande Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar (SOU 2025:42). Svenskt Näringsliv är en organisation som har 60 000 medlemsföretag från alla typer av branscher. Det gör att Svenskt Näringsliv inte företräder en enskild branschs syn på de aktuella frågorna utan har ett brett näringslivsperspektiv.
2. Svenskt Näringsliv välkomnar initiativet att stärka säkerhetsskyddet i Sverige. Det är av största vikt att lagstiftningen anpassas till det försämrade säkerhetsläget och att staten och övriga samhällsaktörer får bättre verktyg för att hantera hot mot Sveriges säkerhet. I det stärkta säkerhetsskyddet ingår ökade befogenheter för tillsynsmyndigheterna, men vi ser samtidigt att förslagen i utredningen medför en rad konsekvenser för näringslivet som inte har analyserats i tillräcklig utsträckning.
3. Utredningen bygger på antagandet att verksamhetsutövare själva, genom bland annat säkerhetsskyddsanalyser, ska kunna avgöra om de omfattas av säkerhetsskyddslagstiftningen och att de därmed ska kunna anmäla sig till tillsynsmyndigheten. Detta förutsätter att företagen redan har tillräcklig kunskap om säkerhetsskydd, något som vi anser inte är fallet i tillräcklig omfattning. Därför bör anmälningsplikten åtföljas av tydliga vägledningsinsatser från tillsynsmyndigheterna så att verksamhetsutövare får det stöd som krävs för att förstå sitt ansvar och undvika rättsliga osäkerheter.
4. Svenskt Näringsliv är av uppfattningen att utredningen underskattar de kostnader och resurskrav som lagstiftningen kommer att medföra för näringslivet. Särskilt mindre och medelstora företag saknar idag etablerade strukturer för säkerhetsskydd, vilket gör att nya skyldigheter kan skapa oproportionerliga påfrestningar. Den ekonomiska konsekvensanalysen bygger på en översiktlig bedömning av merkostnader och saknar kvantitativa underlag. Vi anser att detta måste åtgärdas genom en självständig analys av företagens merkostnader som en följd av förslagen samt att regeringen säkerställer möjligheter till ekonomisk kompensation för de

företag som påverkas av de nya kraven, i jämförelse med de möjligheter som finns kopplade till utvecklingen av Totalförsvaret.

5. Svenskt Näringsliv ställer sig bakom behovet av att stärka säkerhetsskyddet, men det måste ske på ett sätt som är rättssäkert, tydligt och anpassat efter företagens faktiska förutsättningar. Lagstiftningen måste säkerställa en rimlig balans mellan statliga säkerhetsintressen och privata aktörers möjligheter att bedriva verksamhet utan oskälig administrativ och ekonomisk belastning samt påverkan på företagens affärsmässiga och konkurrensutsatta roller.

Allmänna synpunkter

6. Svenskt Näringsliv konstaterar liksom utredningen att hotbilden mot Sverige har förändrats drastiskt sedan den senaste lagändringen av säkerhetsskydds-lagstiftningen. Det har blivit tydligt att samhället står inför nya utmaningar som kräver en förstärkt lagstiftning, utvecklade uppgifter och ansvar för verksamhetsutövare samt ökade befogenheter för de myndigheter som ansvarar för tillsyn och skydd av Sveriges säkerhet. Vi delar bedömningen att säkerhetsskyddslagstiftningen måste utvecklas i takt med det försämrade omvärldsläget.
7. Samtidigt är det avgörande att lagstiftningen balanserar företagens ansvar med tydligt statligt stöd och att de föreslagna åtgärderna utformas så att de är rättssäkra, förutsägbara och proportionerliga. Det privata näringslivet har under de senaste åren fått ett allt större ansvar för kritisk infrastruktur och säkerhetsskyddsrelaterade verksamheter, men denna utveckling har inte åtföljts av tillräcklig vägledning, resurser eller kompensation.
8. I betänkandet framgår att tillsynsmyndigheterna ska ges utökade möjligheter att ingripa mot verksamheter där det finns risk för att säkerhetsskyddet kan påverkas negativt. Svenskt Näringsliv anser att det kan vara rimligt att skärpa tillsynen inom områden som berör Sveriges säkerhet, men vi ser också en obalans mellan statens ökade krav och företagens möjligheter att uppfylla dem. Många verksamhetsutövare saknar idag såväl kompetens som organisatoriska resurser för att genomföra de säkerhetsskyddsanalyser som föreslås i utredningen.
9. En utmaning som Svenskt Näringsliv har identifierat är att kunskapsnivån inom säkerhetsskydd är ojämn mellan olika branscher och företag. Det finns en grundläggande osäkerhet kring hur verksamheter ska definiera säkerhetsskyddsklassad information och vilka åtgärder som krävs för att uppfylla lagens krav. Trots detta bygger betänkandet på antagandet att verksamhetsutövare själva ska kunna göra dessa bedömningar och anmäla sig till tillsynsmyndigheterna vid behov. Vi ifrågasätter om denna metod är effektiv och förespråkar i stället att statliga vägledningsinsatser bör stärkas så att företag får stöd i att identifiera sina skyldigheter och undvika rättsliga osäkerheter.
10. Vidare ser vi att säkerhetsskyddslagstiftningen medför betydande administrativa och ekonomiska konsekvenser för företag. Svenskt Näringsliv bedömer att utredningen underskattar kostnaderna och resurspåverkan för näringslivet och bygger på en översiktlig bedömning av de ekonomiska effekterna. Särskilt mindre och medelstora företag saknar idag etablerade strukturer för säkerhetsskydd, och de föreslagna

skyldigheterna kan därmed skapa oproportionerliga påfrestningar. Det är därför avgörande att konsekvensanalysen kompletteras med en självständig utredning av merkostnader samt att regeringen säkerställer möjligheter till ekonomisk kompensation för företag som påverkas av de nya kraven med hänvisning till de ersättningsmöjligheter som finns inom totalförsvaret.

11. Svenskt Näringsliv ställer sig bakom behovet av en höjd ambitionsnivå för säkerhetsskyddet, men vi anser att lagstiftningen måste beakta den privata sektorns förutsättningar som även har andra krav på sig kopplade till affärsmässighet och konkurrens. En rättssäker och hållbar utveckling kräver en tydlig balans mellan statliga och nationella säkerhetsintressen och företagens möjligheter att verka och konkurrera, samt att åtgärder som införs är rättssäkra, proportionerliga och tydligt avgränsade.
12. Utredningen hänvisar i flera delar till tidigare analyser som grund för bedömningarna av konsekvenserna för företag. Enligt vår mening är detta otillräckligt. Det säkerhetspolitiska läget har förändrats i grunden sedan 2018 och 2021, liksom kraven på totalförsvaret och företagens roll i det civila försvaret. Att i detta läge återanvända tidigare konsekvensbedömningar utan att uppdatera dem mot dagens verklighet riskerar att leda till felaktiga slutsatser.
13. Vidare saknas en tillräckligt detaljerad analys av vilka typer av företag som påverkas, hur omfattande merkostnaderna kan bli, och hur dessa kostnader förhåller sig till företagens storlek, bransch och befintliga säkerhetsskyddsnivåer. Det saknas också en tydlig proportionalitetsbedömning mellan risk och kostnad.
14. Svenskt Näringsliv anser att det är särskilt problematiskt att utredningen inte har genomfört någon egen empirisk analys eller samrått med näringslivet i tillräcklig omfattning för att kvantifiera de administrativa och ekonomiska konsekvenserna. Detta är anmärkningsvärt, inte minst mot bakgrund av att flera av förslagen innebär nya skyldigheter, sanktionsmöjligheter och tvångsåtgärder.
15. Vi kan även konstatera att utredningen, trots erkännandet av ett skärpt säkerhetsläge och bredare krav på säkerhetsskydd, inte tar upp de faktiska konsekvenserna för svenska företags vilja eller möjlighet att investera i samhällskritiska funktioner. Särskilt för små och medelstora företag innebär förslagen stora påfrestningar, både kompetensmässigt och ekonomiskt.
16. Sammantaget anser vi att den ekonomiska konsekvensbeskrivningen bör kompletteras med en sektorsvis och kvantitativ analys, en proportionalitetsbedömning per företagskategori och en självständig analys frikopplad från tidigare betänkanden.

Synpunkter på konkreta förslag

Statliga ingripanden i förfaranden som kan vara skadliga för Sveriges säkerhet och möjligheten att ingripa i pågående förfaranden (4 och 4.4.1)

17. Svenskt Näringsliv håller med om behovet av att kunna ingripa i pågående förfaranden men är tveksamma till om proportionalitetsprincipen är tillräckligt skydd

mot alltför ingripande effekter. För att förstärka proportionalitetsprincipen anser vi att säkerhetsskyddsåtgärderna bör analyseras även utifrån RF 2:17, som reglerar näringsfrihet. RF 2:17 fastslår att inskränkningar i rätten att bedriva näring får ske endast genom lag och endast för att skydda angelägna allmänna intressen. Detta innebär att staten måste kunna visa att ett ingripande tjänar ett tydligt allmänintresse kopplat till Sveriges säkerhet, är nödvändigt för att uppnå syftet med säkerhetsskyddsåtgärden samt inte går längre än vad som krävs för att uppnå detta syfte.

Anmälningssplikt (4.4.2)

18. Vi instämmer delvis i förslaget. Plikten bör åtföljas av rätt till rådgivning från tillsynsmyndighet, för att minska risken för felbedömningar och sanktionshot.

Ersättningsrätt vid statliga ingripanden (5)

19. Svenskt Näringsliv motsätter sig utredningens bedömning att företag som påverkas av statliga ingripanden inte ska ha rätt till ersättning. Det är en principfråga som bör omprövas utifrån dagens säkerhetsläge, ökade krav på det privata näringslivet och redan befintliga ersättningsmodeller inom andra delar av totalförsvaret. Utredningen hänvisar till tidigare lagstiftningsärenden samt den bedömning som gjordes i samband med 2021-års revidering av säkerhetsskyddslagen, där det konstaterades att det inte finns någon lagstadgad ersättningsrätt för verksamhetsutövare som drabbas av ingripanden. Som skäl anges att rådgighetsinskränkningar av säkerhetsskäl normalt inte föranleder ekonomisk kompensation. Säkerhetsskyddsverksamhet är en del av totalförsvaret, och därmed bör ersättningsfrågan hanteras på samma sätt som andra delar av totalförsvaret, där modeller för ekonomisk kompensation vid ökade krav är vedertagna.
20. Vi ser en tydlig obalans mellan hur kostnadsökningar hanteras inom olika delar av totalförsvaret. Krav kopplade till försvarsfunktioner, beredskapskontrakt och statliga stödprogram har fått ett mer tydligt ersättningssystem, medan ökade kostnader för säkerhetsskyddsverksamhet lämnas utan motsvarande kompensation. Denna skillnad är orimlig, särskilt då säkerhetsskyddsåtgärder ofta är direkt kopplade till att skydda samhällets mest kritiska funktioner.
21. Företag med ökade kostnader till följd av säkerhetsskyddsrelaterade krav har idag ingen lagstadgad ersättningsmekanism, trots att verksamheterna direkt påverkar Sveriges totalförsvarsförmåga. De förväntas istället absorbera kostnaderna inom ramen för sin ordinarie verksamhet – något som skapar en oproportionerlig ekonomisk och administrativ börda. För mindre företag kan detta innebära höga anpassningskostnader, ökade försäkringskostnader och en risk för sanktioner vid bristande efterlevnad av lagkraven.
22. Om staten vill säkerställa ett robust och långsiktigt säkerhetsskydd, är det inte rimligt att privata aktörer ensamma ska bära de ekonomiska konsekvenserna av åtgärder som är nödvändiga för det allmännas säkerhet. Att hävda att det saknas lagliga förutsättningar för att möjliggöra ersättning för säkerhetsskyddsåtgärder skildrar en föråldrad lagstiftning, som på sikt kan leda till en urholkning av Sveriges totalförsvarsförmåga.
23. En annan aspekt som bör beaktas är att samhällsviktig och säkerhetskänslig verksamhet tidigare till större del bedrevs inom den offentliga sektorn, med

fastställda ersättningsmodeller inom ramen för budgettilldelning, medan den idag i stor utsträckning sker inom privat sektor och som ofta är konkurrensutsatt. Att ingripanden kopplade till säkerhetsskyddslagstiftningen inte genererar en laglig rätt till ersättning reflekterar en otidsenlig reglering, som behöver uppdateras i takt med att näringslivets roll i totalförsvaret förändras.

24. Utöver direkta ingripanden bör även säkerhetsskyddsgrundade kravställningar ses som en grund för ersättning, då de skapar väsentliga ekonomiska och operativa konsekvenser för de företag som omfattas av lagstiftningen.
25. Den osäkerhet och ekonomiska risk som ofinansierade säkerhetsskyddsåtgärder skapar kan leda till en minskad investeringsvilja inom samhällskritisk verksamhet. I värsta fall kan verksamhet behöva avvecklas eller flyttas utomlands om kostnadsbördan blir för stor i förhållande till affärsverksamhetens bärkraft.
26. Svenskt Näringsliv anser att det ur ett totalförsvarsperspektiv är problematiskt att det inte finns någon lagstadgad kostnadstäckning för konkurrensutsatta privata aktörer som vidtar säkerhetsskyddsåtgärder som i huvudsak är av nationellt säkerhetsintresse och inte enbart av företagets egenintresse.
27. Svenskt Näringsliv föreslår därför att regeringen gör en ny bedömning av ersättningsfrågan och utreder möjligheten att skapa ett separat ersättningssystem för säkerhetsskyddsrelaterade kostnader, i linje med övriga stödformer inom totalförsvaret.

Registerkontroll (7)

28. En central utmaning ligger i att utforma ett system för kontroll som är effektivt utan att bli oproportionerligt resurskrävande eller integritetskränkande för såväl verksamhetsutövare som enskilda individer. Med de skärpta krav som säkerhetsskyddslagstiftningen medför kan det uppstå ett behov av att rekrytera ny kompetens inom organisationer för att hantera säkerhetsprövningar på ett rättssäkert och ändamålsenligt sätt.
29. Svenskt Näringsliv delar utredningens bedömning att det finns brister i informationsflödet vid registerkontroll, där en alltför begränsad del av den relevanta informationen delges den aktör som ansvarar för säkerhetsprövningen. Detta kan leda till ofullständiga bedömningar, vilket i förlängningen kan innebära risker för säkerhetskänsliga verksamheter.
30. I sammanhanget vill Svenskt Näringsliv framföra att vi förvisso är positivt inställda till förslagen i betänkandet men att mot bakgrund av samhällsläget och vikten av att ta säkerhetsarbetet på allvar på arbetsplatser bör lagstiftaren se över möjligheten till ett enhetligt regelverk avseende registerkontroller för hela arbetsmarknaden och inte enbart separat inom vissa sektorer.
31. Trots att registerkontrollnämnden fyller en viktig funktion som ett integritetsskyddande moment, bör man sträva efter en modell där säkerhetsprövande aktörer ges bättre möjligheter att göra en rättvisande helhetsbedömning. En sådan lösning bör ta hänsyn till både rättssäkerhet och

integritetsskydd, samtidigt som den säkerställer att säkerhetsprövningen blir tillförlitlig och anpassad efter de krav som det rådande säkerhetsläget kräver.

Konsekvenser av förslagen (9) Allmänna överväganden (9.2, 3, 4)

32. Svenskt Näringsliv ställer sig kritiskt till utredningens bedömning av kostnaderna för verksamhetsutövare vilka är en direkt konsekvens av de föreslagna åtgärderna. Utredningen gör endast en översiktlig analys av de ekonomiska konsekvenserna och hänvisar till tidigare utredningar, utan att presentera nya kvantitativa analyser eller sektorsvisa bedömningar. Detta leder till slutsatsen att förslagen kan förväntas ge "marginella kostnadsökningar", vilket är en otillräckligt underbyggd slutsats.
33. Enligt utredningens egna konstateranden kan omvärldsutvecklingen, digitaliseringen och en förändrad hotbild medföra att både målgruppen och åtgärdskraven utökas. I praktiken innebär detta en betydande kostnads- och resursbelastning för näringslivet, särskilt för de företag som tidigare inte omfattats av säkerhetsskyddslagstiftningen och därmed saknar etablerade rutiner och kompetens inom området.
34. Trots detta föreslår utredningen varken lagreglerad ersättning eller vägledning kring möjliga kompensationsmodeller, trots att de föreslagna åtgärderna syftar till att stärka allmänhetens säkerhet. Denna brist på tydlighet kring ekonomisk kompensation skapar osäkerhet och riskerar att hämma investeringar i samhällsviktiga sektorer.
35. Särskilt problematiskt är att kostnadstäckning endast nämns i termer av eventuell "ex gratia"-ersättning från regeringen i enskilda fall. En sådan lösning saknar rättssäkerhet och förutsägbarhet, och innebär att verksamhetsutövare lämnas utan en strukturerad ersättningsmodell. För att säkerställa långsiktiga investeringar och rättssäkerhet i tillämpningen av säkerhetsskyddslagstiftningen, krävs en tydligare och mer förutsägbar modell för kostnadstäckning.

Ekonomiska konsekvenser för de aktörer som ansvarar för säkerhetsprövningen (9.5.4)

36. Svenskt Näringsliv har inga synpunkter på de bedömningar som gjorts av utredningen. Vi vill dock i detta sammanhang hänvisa till vårt remissvar till SOU 2024:88 Säkerhetsprövningar där vi framförde kritik mot den bristande analysen av kostnader och andra konsekvenser för enskilda verksamhetsutövare som en följd av de där presenterade förslagen.

Johan Sjöberg

Ansvarig säkerhets- och försvarspolicy och säkerhetsskyddschef
Svenskt Näringsliv